

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΕΤΗΡΙΔΑ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ
ΔΑΣΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ARISTOTELIAN UNIVERSITY OF THESSALONIKI
SCIENTIFIC ANNALS
OF THE DEPARTMENT
OF FORESTRY AND NATURAL ENVIRONMENT

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΡΟΥΣΟΔΗΜΟΣ
Ινστιτούτο Δασικών Ερευνών Αθηνών
ΤΟ ΔΑΣΙΚΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ
Συμπεράσματα και Προτάσεις από μια Σύντομη
Ιστορική Αναδρομή

G. RUSSODIMOS
Forest Research Institute of Athens
THE FOREST PROFESSION
Proposals and Conclusions from a brief
Historical Review

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην περίοδο που διανύουμε, ένα από τα σπουδαιότερα κοινωνικά προβλήματα είναι η απασχόληση των νέων επιστημόνων. Το πρόβλημα δεν είναι μόνο ελλαδικό, αλλά γενικότερο. Είναι άλλωστε γνωστό, ότι η απασχόληση αποτελεί ένα από τα κύρια θέματα της Ελληνικής Προεδρίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Θα ξεκινήσω από τα ερωτήματα: Υπάρχει πρόβλημα απασχόλησης των δασολόγων σήμερα; Πράγματι υπάρχει και μάλιστα σημαντικό. Υπάρχουν διέξοδοι στο πρόβλημα; Υπάρχουν αλλά είναι μισόκλειστες. Έχουμε, όμως, κάνει μια αυτοκριτική να δούμε το πώς και το γιατί και αν εκμεταλλευτήκαμε όλες τις ευκαιρίες που οι ίδιοι κατά καιρούς δημιουργήσαμε στο παρελθόν; Σκοπός μου είναι να επιχειρήσω μια τέτοια ανάλυση. Από την αρχή, όμως, θέλω να σημειώσω ότι δεν γράφω ιστορία, γι' αυτό θα επισημάνω ορισμένα γεγονότα μόνο, που διευκολύνουν την ανάπτυξη της σκέψης μου. Συνεπώς άλλα γεγονότα ή πρόσωπα που ενδεχομένως δεν θα αναφερθούν, ουδόλως σημαίνει ότι δεν έχουν αξία.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΑΣΟΠΟΝΙΑ ΜΕΧΡΙ ΤΟ 1936

Συνήθως, όταν κανείς αναφέρεται στο παρελθόν, το χωρίζει σε περιόδους, οι οποίες διακρίνονται από κάποια χαρακτηριστικά γνωρίσματα. Στην προκείμενη περίπτωση, όμως, ενώ η διαίρεση σε περιόδους δε διευκολύνει την ανάλυση, γιατί υπάρχουν επικαλύψεις στα γεγονότα, ωστόσο θα διακρίνω μια μεγάλη δασική περίοδο, από της συστάσεως του νεοελληνικού κράτους μέχρι το έτος 1936.

Η ελληνική δασοπονία κατά την περίοδο αυτή χαρακτηρίζεται από παντελή έλλειψη δρόμων και άλλων μεταφορικών εγκαταστάσεων στα δάση, από έλλειψη προσωπικού και από έλλειψη εργοστασίων επεξεργασίας του ξύλου. Η εκμετάλλευση των δασών γινόταν με μισθωτές εμπόρους και η πρῆσι σε πρόχειρες εγκαταστάσεις χειροπριόνων ή υδροπριόνων μέσα στα δάση. Η μεταφορά της ξυλείας από τα υλοτομεία στις πριστικές

εγκαταστάσεις και από εκεί στις πόλεις γινόταν με μονοπάτια φορτωμένα στα ζώα. Έτσι οι υλοτομίες των δασών είχαν προσαρμοστεί σ' αυτές τις συνθήκες. Συνήθως υλοτομούνταν δάση πλησίον κατοικημένων περιοχών, για να μειώνονται οι αποστάσεις μεταφοράς και γινόταν επιλογή των υλοτομούμενων δένδρων με κριτήρια όχι τη βελτίωση του δάσους, αλλά την ικανοποίηση των υφιστάμενων αναγκών και μέσων που υπήρχαν. Η τεχνική ξυλεία διαμορφωνόταν σε μικρά, συνήθως, μήκη για να μπορεί να μεταφέρεται με τα ζώα και προοριζόταν για κάλυψη ατομικών και μικροεπαγγελματικών αναγκών. Αλλά το μεγαλύτερο μέρος του υλοτομούμενου όγκου προοριζόταν για καύση. Η έλλειψη οδικού δικτύου και προσωπικού καθιστούσε αδύνατη την υλωρία. Κύρια προσπάθεια της Δασικής Υπηρεσίας ήταν η είσπραξη των φόρων και των μισθωμάτων από την εκμετάλλευση των δασών για την εξοικονόμηση πόρων από το κράτος.

Κατά την περίοδο αυτή έγιναν πολλές ζημιές στα δάση, πολλά από τα οποία εξαφανίστηκαν. Έτσι δημιουργήθηκε μια ανεπιθύμητη μορφή στη σύνθεση των δασών. Τα δάση περιορίστηκαν κυρίως στα βουνά, μακριά από κατοικημένες περιοχές και συγκροτούνταν από δένδρα κακής μορφής και μεγάλων διαστάσεων, τα οποία με τα μέσα που διέθεταν τότε, δεν μπορούσαν να υλοτομηθούν και ν' αξιοποιηθεί το ξύλο τους.

Αυτή η κατάσταση επικράτησε μέχρι το 1936, οπότε έγινε "επανάσταση" στη δασοπονία. Στην αρχή, η ιδέα μεταβάσεως από την παραπάνω αδρανή κατάσταση στη βιομηχανική δασοπονία με τη συνάρθρωση του δάσους και της δασικής βιομηχανίας σ' ένα ολοκληρωμένο δασοβιομηχανικό σύμπλοκο, συνελήφθη και υλοποιήθηκε στο Πανεπιστημιακό Δάσος Περτουλίου από τον αείμνηστο καθηγητή της δασολογίας **Αναστάσιο Οικονομόπουλο** και κατέστη ιστορική για την ελληνική δασοπονία. Έτσι εγκαταστάθηκε το πρώτο σύγχρονο πριονιστήριο στην Ελλάδα. Η ιδέα αυτή αποτέλεσε πρότυπο για τη Δασική Υπηρεσία.

Το έτος 1937 θεσπίζεται ο Α.Ν. 826/1937 "Περί εκμεταλλεύσεως Δημοσίων Δασών απ' ευθείας από το κράτος", ο οποίος κατέστη ιστορικός για την ελληνική δασοπονία. Ο νόμος αυτός είναι ο ιδρυτικός νόμος των ΚΕΔ, δηλαδή των δασαρχείων κρατικής εκμετάλλευσης δασών ή των δασαρχείων Προτύπου Δασοπονίας, όπως ονομάστηκαν αργότερα. Αρχικά η ιδέα του Οικονομόπουλου εφαρμόστηκε σε πέντε δασικά συμπλέγματα και μέχρι το 1939 ιδρύθηκαν πέντε εργοστάσια με σκοπό να

γίνουν 15 συνολικά. Ο πόλεμος του '40 και η ανώμαλη περίοδος που ακολούθησε ανέστειλε την προσπάθεια, η οποία όμως συνεχίστηκε μετά τον πόλεμο.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΔΑΣΩΝ - ΔΑΣΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ

Η ιδέα της κρατικής εκμετάλλευσης των δασών αποδείχτηκε σωτήρια για τα δάση. Ο καταστροφικός κατήφορος που συνεχιζόταν επί 10ετίες αναστάληκε. Τα δάση τέθηκαν κάτω από επιστημονική διαχείριση με μελέτες που στηρίζονταν στη δασολογική επιστήμη. Κατασκευάστηκαν δρόμοι και άλλα τεχνικά έργα για τη μεταφορά των προϊόντων, κατασκευάστηκαν κτίρια για το προσωπικό, οργανώθηκαν οι δασικοί συνεταιρισμοί και οι δασεργάτες εκπαιδεύτηκαν στις υλοτομικές εργασίες και το σπουδαιότερο, το δάσος έπαψε ν' αποτελεί αντικείμενο εκμετάλλευσης για άμεσα οικονομικά οφέλη. Όλοι οι χειρισμοί γίνονταν με τη διαρκή παρουσία του δασολόγου και απέβλεπαν στη βελτίωση του δάσους και στην αναγωγή του σε κανονική μορφή.

Μετά την αποκατάσταση της ηρεμίας στην ύπαιθρο και ιδιαίτερα μετά το 1950, η Δασική Υπηρεσία επιδόθηκε με μεγαλύτερη ορμή στο έργο της και μεγαλούργησε. Οι 10ετίες του '50 και του '60 είναι η πιο αποδοτική περίοδος της ιστορίας της Δασικής Υπηρεσίας και καθιέρωσε το δασολόγο ως επιστήμονα και ως τεχνικό υπάλληλο.

Παράλληλα η λειτουργία των κρατικών προιονιστηρίων προσέφερε πολύτιμες υπηρεσίες. Έδωσε τη δυνατότητα παραγωγής μεγάλων ποσοτήτων τεχνικής ξυλείας, που ήταν αδύνατο πριν και επιπλέον για πρώτη φορά παράχτηκε ελληνική ξυλεία μεγάλου μήκους, καλά επεξεργασμένη και ξηραμένη. Είχαν όμως και άλλη σπουδαία προσφορά. Αποτέλεσαν σχολεία εκπαίδευσης των δασολόγων στην επεξεργασία του ξύλου που απέκτησαν έτσι πολύτιμη εμπειρία, η οποία μεταφέρθηκε στους ιδιώτες. Οι τελευταίοι παρακινηθέντες από τα κρατικά προιονιστήρια ίδρυσαν καινούρια δικά τους με σύγχρονο εξοπλισμό.

Η περίοδος της διαχείρισης των δασών, που περιγράφηκε, είναι η μοναδική στην ιστορία που εκμεταλλεύτηκε ο δασολογικός κλάδος για την επαγγελματική και οικονομική του προώθηση. Οι δασολόγοι από 148 που ήταν το 1949 αυξήθηκαν διαδοχικά σε 270- 300- 330 μόνιμους υπαλλήλους, ενώ παράλληλα απασχολούνταν όλοι οι πτυχιούχοι με το θε-

σμό του συμβασιούχου, που αποτέλεσαν τους πραγματικούς ήρωες του δάσους. Πρόβλημα απασχόλησης δεν υπήρχε τότε, ενώ ως προς τις αποδοχές οι γεωτεχνικοί αμείβονταν με ιδιαίτερο τεχνικό μισθολόγιο.

Βέβαια ιδιωτικό επάγγελμα δασολόγου στην ουσία δεν υπήρχε. Υπήρχαν ελάχιστοι ιδιώτες δασολόγοι που έκαναν τις διαχειριστικές εκθέσεις των μη δημοσίων δασών. Όμως δεν υπήρχε και η ανάγκη τότε για ιδιωτικό επάγγελμα.

Πάντως, η δασική βιομηχανία ήταν η πρώτη μεγάλη ευκαιρία για “απεξάρτηση” του δασολόγου από το Δημόσιο

Η ιδέα του Οικονομόπουλου αποτέλεσε τη βάση και για πιο πέρα εξέλιξη και εκσυγχρονισμό της Δασοπονίας. Ήδη στο τέλος της 10ετίας του '40, είχε εμφανιστεί ο Δημοσθένης Σιδερίδης και στο δασολογικό συνέδριο του 1949 είχε αναπτύξει τις απόψεις του για τις δασικές βιομηχανίες, που ήταν πολύ θετικές. Αργότερα κατά τη 10ετία του '50 ο ίδιος επιδόθηκε με ζήλο, συνεργαζόμενος και με τον Ναπολέοντα Παπαλεξίου, στη σύνταξη οικονομικοτεχνικών μελετών ίδρυσης δασικών βιομηχανιών μεγάλης κλίμακας και από το 1960 ο ίδιος σχεδίασε και διύθυσε απογραφικές μελέτες των δασών για τη στήριξη της προσπάθειας αυτής. Όμως, ενώ η προσπάθεια αυτή δεν τελεσφόρησε, άρχισαν να ιδρύονται η ΞΥΛΟΠΑΝ, η SELMAN, η BALKAN EXPORT, η ΠΑΝΟΤΕΞ και πολλές άλλες αργότερα. Ενώ το 1975 ιδρύεται το εργοστάσιο της Αθηναϊκής Χαρτοποιίας στη Δράμα, η μεγαλύτερη επένδυση στη δασοπονία, που θα μπορούσαν ν' αποτελέσουν ένα πολύ μεγάλο τομέα απασχόλησης δασολόγων. Όμως αυτό δεν έγινε.

Στην πραγματικότητα, ενώ η Δασική Υπηρεσία ενστερνίστηκε την ιδέα του Οικονομόπουλου, δεν έγινε το ίδιο και με τους δασολόγους. Από την αρχή υπήρξαν διαμαρτυρίες, από φθόνο περισσότερο, ότι η Υπηρεσία ασχολείται με ξένο αντικείμενο και ότι η απασχόληση δασολόγων στα εργοστάσια ήταν σπατάλη προσωπικού. Ενώ διατυπώνονταν και οι απόψεις ότι αντικείμενο του δασολόγου ήταν μόνο το δάσος. Η δουλειά του πρέπει να τελειώνει στο δασόδρομο και δεν πρέπει να νοιάζεται για τα προϊόντα από εκεί και πέρα. Βέβαια, ουδεμία πλάνη μεγαλύτερη τούτου!

Έτσι η προσπάθεια της Δασικής Υπηρεσίας περιορίστηκε. Μεταπολεμικά έγιναν μόνο δύο εργοστάσια. Στην Καλαμπάκα και το Λιπόχωρο Κατερίνης, ενώ είχαν σχεδιαστεί συνολικά 15. Και το σπουδαιότερο οι δασάρχες, με την πάροδο του χρόνου άρχισαν ν' αδιαφορούν, ώστε έφτα-

σαν σε σημείο να θεωρούν τα εργοστάσια πάρεργο. Έτσι μόνο οι δασολόγοι που ασχολούνταν με το εργοστάσιο γνώριζαν την επεξεργασία του ξύλου. Γενικότερα όμως, θα έλεγα, διαπίστωνε κανείς μια φοβία των δασολόγων ν' ασχοληθούν με το αντικείμενο στον ιδιωτικό τομέα, ενώ άλλοι κλάδοι χωρίς την παραμικρή γνώση δε δίστασαν. Αποτέλεσμα τούτου ήταν όσοι δασολόγοι εργάζονταν στις ιδιωτικές βιομηχανίες να θεωρούν την απασχόλησή τους προσωρινή, μέχρι που να διοριστούν στο Δημόσιο. Βέβαια κανένας εργοδότης δε δέχεται να έχει διαρκώς μαθητευόμενους στην επιχείρησή του. Και ο κλάδος έχασε την προτίμηση.

Παρά ταύτα όμως, οι δασικές βιομηχανίες αποτελούν και σήμερα ένα μεγάλο ιδιωτικό τομέα για απασχόληση των δασολόγων, εδώ και στο εξωτερικό. Χρειάζεται όμως εξειδίκευση.

ΤΑ ΔΑΣΟΤΕΧΝΙΚΑ ΕΡΓΑ

Σ' αυτό το σημείο θα ήθελα να γυρίσουμε πάλι πίσω. Ήδη από το 1931 είχε αρχίσει η προσπάθεια της Δασικής Υπηρεσίας στα έργα διευθέτησης των χειμάρρων, η οποία εντάθηκε μετά τον πόλεμο. Ιδιαίτερα κατά τη 10ετία του '50, αλλά και αργότερα, στο πρώτο ήμισυ της δεκαετίας του '60, η Δασική Υπηρεσία ανέπτυξε μια πολύ σπουδαία δραστηριότητα στον τομέα αυτό.

Το έργο που δημιουργήθηκε κατά την περίοδο αυτή ήταν μεγάλο και πολύ σπουδαίο και αφορούσε όχι μόνο φυτοκομικά έργα, αλλά συνδυασμό τούτων με τεχνικά, κυρίως φράγματα διάφορων τύπων. Ήδη στους κόλπους της Δασικής Υπηρεσίας είχε αρχίσει να δημιουργείται μια νέα υπηρεσία τα λεγόμενα τότε ορεινά υδρονομικά έργα (ΟΥΕ) και αργότερα υπηρεσίες δασοτεχνικών έργων (ΥΔΕ), οι οποίες οργανωμένες ανεξάρτητα από τα δασαρχεία και σε καθαρά τεχνική βάση, είχαν πολύ μεγάλες προοπτικές.

Ήδη από τη 10ετία του '50 είχαν φανεί και τα πρώτα αποτελέσματα του έργου της Δασικής Υπηρεσίας στον τομέα αυτό. Αναφέρω τα παραδείγματα των χειμάρρων Μετσοβίτη και Σιδηροκάστρου, για τους οποίους είχα και προσωπική εμπειρία. Για το Μετσοβίτη, θα έλεγα, που απειλούσε με παράσυρση ολόκληρο το Μέτσοβο, είχε μετατραπεί σ' ένα ήρεμο ρυάκι. Αυτός ήταν άλλωστε και ο λόγος για τον οποίο ο Ευάγγελος Αβέρωφ είχε σε μεγάλη εκτίμηση τους δασολόγους και τη Δασική Υπηρεσία.

Το έργο που πραγματοποίησαν οι Υπηρεσίες Δασοτεχνικών Έργων εξύψωσε ακόμη περισσότερο τη Δασική Υπηρεσία και καθιέρωσε πλέον, άνευ ουδεμίας αμφισβήτησης, το δασολόγο ως τεχνικό επιστήμονα. Ιδιαίτερα σημαντική ήταν η προσφορά τους και για το λόγο ότι το έργο της απόσβεσης των χειμάρρων συνδυάστηκε με τη βελτίωση των ορεινών βοσκοτόπων, που θα τη χαρακτήριζα ως σοφή ενέργεια, αλλά και με τη λευκοκαλλιέργεια στα πεδινά των ποταμών και των χειμάρρων. Βέβαια οι δημόσιοι λευκώνες αποτέλεσαν κίνητρο για την ανάπτυξη της ιδιωτικής λευκοκαλλιέργειας αργότερα.

Όλα έδειχναν ότι αναπτυσσόταν μια νέα γενική διεύθυνση, στους κόλπους της Δασικής Υπηρεσίας, που θα προωθούσε ακόμη περισσότερο το αντικείμενο και θα δημιουργούσε μεγάλο αριθμό θέσεων εργασίας για τους δασολόγους. Όμως αυτό δεν έγινε. Όπως και στην περίπτωση των Δασικών Βιομηχανιών ενωρίτερα, άρχισαν και πάλι οι διαμαρτυρίες, από φθόνο περισσότερο, ότι οι Υπηρεσίες αυτές ήταν δήθεν πολυτελείς και πολυδάπανες. Διέθεταν πολλά τεχνικά μέσα και πολυτελή γραφεία που δεν είχαν τα δασαρχεία και σπαταλούσαν σημαντικό μέρος των πιστώσεων. Έτσι το 1966 έγινε το έγκλημα!! Με το 810 Β.Δ. οι Υ.Δ.Ε. καταργήθηκαν και το αντικείμενο μεταφέρθηκε στα δασαρχεία. Το ίδιο και οι δασολόγοι που υπηρετούσαν σ' αυτές. Στη συνέχεια οι δασολόγοι απορροφήθηκαν από τη διοίκηση, έπαψαν να γίνονται μελέτες και προγράμματα και το έργο ατόνησε. Σήμερα το αντικείμενο συθλίβεται σ' ένα τμήμα της Δασικής Υπηρεσίας, ενώ παλιότερα αποτελούσε μεγάλη διεύθυνση με πολλά τμήματα. Χάθηκε, επομένως, άλλη μια ευκαιρία ανάπτυξης του κλάδου, και το σπουδαιότερο χάθηκε μια ευκαιρία ανάπτυξης ιδιωτικού δασικού επαγγέλματος, γιατί τα έργα των χειμάρρων μπορούν να γίνονται εργολαβικά από ιδιώτες δασολόγους.

Το έργο, όμως, της διευθέτησης των χειμάρρων για τη χώρα μας είναι εθνική ανάγκη.

Είναι πάντα επίκαιρο και επιτακτικό, όπως απέδειξαν, άλλωστε, οι εμπειρίες του πρόσφατου χειμώνα. Εναπόκειται σε μας να το προβάλλουμε όσο χρειάζεται και να το αναπτύξουμε για το καλό της πατρίδας μας και του κλάδου.

ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΔΑΣΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ

Ενώ η Δασική Υπηρεσία βρισκόταν στο zenith της δραστηριότητάς της, νέες προοπτικές ανοίγονταν για τον κλάδο. Αναφέρθηκα ήδη στις προ-

σπάθειες του Δημοσθένη Σιδερίδη για τον εκσυγχρονισμό της δασοπονίας. Πρέπει όμως ν' αναφερθούμε ακόμη περισσότερο σ' αυτό. Στην αρχή της 10ετίας του '60 εισάγονται νέες μέθοδοι στη δασοπονία. Εφαρμόζεται η στατιστική στις δασικές απογραφές, χρησιμοποιούνται για πρώτη φορά ίσως στη χώρα μας οι αεροφωτογραφίες και η φωτογραμμετρία, κι αρχίζουν δύο σπουδαία έργα: Η Εθνική απογραφή δασών και η ταξινόμηση των εδαφών.

Είναι φανερό εκτός από τον εκσυγχρονισμό της Δασικής Υπηρεσίας, τα έργα αυτά δημιουργούσαν νέες θέσεις εργασίας, γιατί εκτός του ότι έπρεπε να ολοκληρώνονται σύντομα, προβλεπόταν και η επανάληψή τους ανά 10ετία. Όμως, πάλι υπήρξε ανάλογη με τις προηγούμενες περιπτώσεις πολεμική, ενώ παράλληλα βαλλόταν κατά τρόπο συστηματικό και η αξιοπιστία των μεθόδων που εφαρμόζονταν. Αποτέλεσμα των ενεργειών αυτών ήταν η καθήλωση της προσπάθειας και η υποβάθμισή της, έτσι ώστε η απογραφή σε 30 χρόνια από τη έναρξή της ολοκληρώθηκε μόνο μια φορά. Έμεινε όμως στον κλάδο ως υποδομή η τεχνογνωσία που εφαρμόστηκε και η οποία αποτέλεσε τη βάση για νεότερες εργασίες, όπως η χαρτογράφηση των δασών, το δασικό κτηματολόγιο, η διαχείριση, κ.λπ.

Πριν περάσω σ' άλλο κεφάλαιο θα ήθελα να εξαντλήσω την αναφορά μου στο έργο του Σιδερίδη, γιατί εκτός των όσων ανέφερα ήταν και ο εμπνευστής του δασικού κτηματολογίου. Κατόρθωσε να το κάνει δασικό νόμο, όταν αντιμετώπιζε την αντίδραση, όχι μόνο του πανίσχυρου Τεχνικού Επιμελητηρίου, αλλά και πολλών δασολόγων. Βέβαια σήμερα δεν πιστεύω να υπάρχει κανείς που να μην αναγνωρίζει την ανάγκη του Δασικού Κτηματολογίου. Όμως, παρά την αναγνώριση, η εκτέλεση προχωρεί με πολύ αργό ρυθμό. Η ανάγκη όμως είναι πρόδηλη και έχει τεράστιες δυνατότητες για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης δασολόγων. Πάλι εναπόκειται σε μας να εκμεταλλευτούμε κι αυτή την αναπτυξιακή προσπάθεια.

Παρόμοιο, όμως, έργο υποδομής, που έχει τεράστιες δυνατότητες για δημιουργία απασχόλησης δασολόγων, είναι και το Δασολόγιο. Το δασολόγιο, που για πρώτη φορά θεσπίστηκε από τον Ν. 998/79, ο οποίος όταν ψηφιζόταν από τη Βουλή, χαρακτηριζόταν από μια μερίδα του τύπου και της κοινής γνώμης ως δασοκτόνος, ενώ εκείνοι που τον εφάρμοσαν αργότερα το χαρακτήρισαν σοφό, έμεινε στα χαρτιά.

Η ανάγκη όμως του δασολογίου και του κτηματολογίου πάντα υπάρχει, γιατί μόνο μ' αυτό θα προστατευθούν τα δάση και όποτε πραγματοποιηθεί, θα απορροφήσει μεγάλο αριθμό δασολόγων.

ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΞΥΛΟΥ

Ανέφερα στην αρχή της εισήγησής μου την ευκαιρία που χάσαμε με την αποκοπή μας από τη δασική βιομηχανία. Το αντικείμενο όμως στον τομέα αυτό συνδέεται και με την εμπορία του ξύλου. Είναι αξιοπερίεργο πως η απασχόληση στον τομέα αυτόν, που είναι τόσο παλιός, όσο και η αξιοποίηση του ξύλου, δεν συγκίνησε τους δασολόγους. Θα έλεγα ότι είναι απειροελάχιστοι οι δασολόγοι που ασχολούνται με το εμπόριο της ξυλείας. Τούτο δεν μπορώ παρά να το αποδώσω σ' ένα άλλο μεγάλο λάθος του κλάδου και ασφαλώς είναι αποτέλεσμα της παλιάς νοοτροπίας, αλλά και της απαίτησης των δασικών νόμων να μη συναναστρέφονται οι δασικοί μ' εκείνους που συνεργάζονταν στη δουλειά τους. Επιπλέον, πρέπει να είναι αποτέλεσμα και του γεγονότος ότι το εμπόριο δασικών προϊόντων συνδέθηκε στο παρελθόν με παρανομίες στα δάση.

Όμως η εμπορία της ξυλείας, με τις διαστάσεις που έχει πάρει σήμερα, και ολοκληρωμένη με την τυποποίηση και την αξιοποίηση του ξύλου στις κατασκευές, παρέχει τεράστιες δυνατότητες δημιουργίας ιδιωτικού επαγγέλματος δασολόγου. Εκτός από το εμπόριο αυτό καθ' εαυτό, υπάρχουν μεγάλες ευκαιρίες για μελέτες, πραγματογνωμοσύνες, προδιαγραφές και ποιοτικό έλεγχο ξυλείας.

ΤΟ ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Θα μπορούσα ν' απαριθμήσω ακόμη μεγαλύτερο αριθμό ευκαιριών που δεν εκμεταλλεύτηκε ο κλάδος για δημιουργία απασχόλησης. Για να μη μακρηγορήσω, όμως, θα ήθελα να έλθω στην τελευταία περίπτωση που είναι η πιο σύγχρονη και η πιο σπουδαία και υπόσχεται μεγάλες προοπτικές για το μέλλον. Όπως είναι γνωστό σήμερα, το δάσος εκτιμάται περισσότερο για την περιβαλλοντική του προσφορά παρά για τα προϊόντα που παράγει. Θα προσκόμιζα όμως "γλαύκα εις Αθήνας", αν απευθυνόμουν σε δασολόγους επεξηγούσα περισσότερο το θέμα. Απλώς θέλω να τονίσω ότι οι ανάγκες δημιουργίας περιστασιακών δασών, πάρκων και χώρων αναψυχής, η διαχείριση των εθνικών δρυμών, των κυνηγετικών περιοχών και των βιοτόπων δημιουργούν τεράστιες προοπτικές για απασχόληση δασολόγων.

Έχω τη γνώμη ότι στο εγγύς μέλλον δεν θα είναι επιτρεπτή η κατασκευή ή ούτε του παραμικρού έργου, χωρίς μελέτη των επιπτώσεών του στο φυσικό περιβάλλον και τη συγκυρία αυτή πρέπει να εκμεταλλευτούμε. Η ΕΕ, άλλωστε αποδίδει μεγάλη σημασία στην προστασία και αναβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος, όπως αποδεικνύεται και από τη συνθήκη του Μάαστριχτ και διαθέτει μεγάλα ποσά για το σκοπό αυτό. Τούτο αποδεικνύεται και από το ότι δεν υπάρχει ούτε ένα πρόγραμμα ερευνητικό ή αναπτυξιακό που να μην υπάρχει και περιβάλλον.

ΤΟ ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ

Από το τέλος της 10ετίας του '60, παρά τις αντιθέσεις που υπήρχαν μεταξύ των γεωτεχνικών κλάδων, είχε αρχίσει μια συνδικαλιστική στην αρχή και μετά επαγγελματική συνεργασία. Είχε αρχίσει η προσπάθεια για την ίδρυση του Γεωτεχνικού Επιμελητηρίου, η οποία τελεσφόρησε το 1972. Εμείς οι παλιότεροι γεωτεχνικοί είχαμε στηριχτεί πολλές ελπίδες στο ΓΕΩΤ.Ε.Ε. Αποβλέπαμε στη δημιουργία ενός αντίποδα στο Τ.Ε.Ε. που από τότε διαφαινόταν ο κίνδυνος καταπάτησης του χώρου μας. Όμως γελαστήκαμε!! Το ΓΕΩΤ.Ε.Ε. όπως ιδρύθηκε και λειτούργησε, αποτέλεσε μian άλλη υπηρεσία του Υπουργείου Γεωργίας και μάλιστα χωρίς αντικείμενο. Περιήλθε στα χέρια δημόσιων υπαλλήλων, οι οποίοι είναι εξασφαλισμένοι εργασιακά και δεν ενδιαφέρονται για το επάγγελμα. Το κυριότερο όμως αίτημα των γεωτεχνικών, όταν αγωνίζονταν για το επιμελητήριο, ήταν η κατοχύρωση του επαγγέλματος, που μέχρι σήμερα δεν έχει γίνει. Και ασφαλώς η κατοχύρωση του επαγγέλματος θα βοηθήσει και στη δημιουργία ιδιωτικού επαγγέλματος. Χωρίς αυτό ο δασολογικός κλάδος δεν μπορεί να προκόψει.

Από την εμπειρία όμως που αποκτήσαμε, ύστερα από 20 και πλέον χρόνια λειτουργίας του ΓΕΩΤ.Ε.Ε., βγαίνει το συμπέρασμα, ότι αν δεν περιέλθει στα χέρια ιδιωτών, που πραγματικά ενδιαφέρονται για το επάγγελμα, δεν πρόκειται να έχει ουσιαστική προσφορά στον κλάδο.

Έτσι χάνεται και πάλι η ευκαιρία δημιουργίας συνθηκών απασχόλησης. Οι μέχρι σήμερα διοικήσεις του ΓΕΩΤ.Ε.Ε. συντάσσουν και ξανασυντάσσουν διατάγματα, τα οποία ουδέποτε φτάνουν να γίνουν νόμοι του Κράτους. Θα ήθελα όμως να τους προειδοποιήσω, ότι με το ρυθμό που πάνε, ίσως κάποτε να επιτύχουν κάποιο νόμο κατοχύρωσης του επαγγέλματος, αλλά αυτό θα είναι γράμμα κενό, γιατί τότε δεν θα υπάρχει αντικείμενο για κατοχύρωση.

ΤΕΛΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Τελειώνοντας θα επανέλθω εκεί απ' όπου άρχισα. Πράγματι υπάρχει θέμα απασχόλησης των νέων επιστημόνων στη χώρα μας, υπάρχει όμως και μια σημαντική διαφορά όσον αφορά τους δασολόγους και τους άλλους επιστήμονες. Στους περισσότερους απ' αυτούς η ανεργία οφείλεται στον κορεσμό του επαγγέλματος. Στους δασολόγους όμως, η ανεργία οφείλεται στην αναστολή ανάπτυξης και αξιοποίησης των δασικών μας πόρων.

Είναι πεποίθησή μου και υπάρχουν οι ενδείξεις γι' αυτό, ότι με την Ελλάδα στην ΕΕ οι εθνικοί δασικοί πόροι που αργούν, θ' αναπτυχτούν και οι δασολόγοι θα πάρουν το μερίδιο που τους ανήκει. Όμως θέλω να προσθέσω και τούτο. Καμιά κατοχύρωση επαγγέλματος δεν μας κατοχυρώνει, αν δεν κατέχουμε την επιστήμη. Χρειάζεται αναπροσαρμογή των προγραμμάτων σπουδών, για ν' ανταποκρίνονται στις σύγχρονες ανάγκες, ειδίκευση και εμπιστοσύνη σε μας, ώστε να πάψουμε κάποτε να μετακαλούμε ακόμη και για προστασία των δασών μας από τις φωτιές Ολλανδούς δασολόγους. Και προπαντός άλλου, χρειαζόμαστε ηγέτες για τον κλάδο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Γρίσπος, Π., 1973. Δασική Ιστορία της Νεότερας Ελλάδος. Έκδοση Γ.Δ.Δ. αρ.25.
- Οικονομόπουλος, Α., 1964. Η Δασοπονία Περγουλίου. Θεσσαλονίκη 1964.
- Οικονομόπουλος, Α. Οι Υδροπρίονες εν Ελλάδι. Αθήνα 1926.
- Το δάσος. Η σύσκεψη των δασολόγων. Αρ. 11 και 12. Οκτώβριος 1949.